

August Varenius Adolph Friedrich Schrödter

[...] Seu Examinis X. Characterum Messiae, per quos R. Don Iizchak Abrabinel probare voluit: Jesum Nazarenum non esse verum Messiam: sed hunc adhuc expectandum, ut propediem revelandum : Disputatio IV. Exhibens Examen Supplementi Rabbinici Ad Characterem II. Qui est De Messia Propheta

Rostochi[i]: Richelius, 1658

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn772386803>

Druck Freier Zugang

R u theol 1658

August Varnius/a

Verf. in Adelph. Friedrich Schrödter

IV.

45

ישוע נצר ישי

הנביא

נחמה עליו רוח יהוה

Seu

Examiniſ X. Characterum MESSIÆ,

per quos R. Don Iizchak Abrabinel probare voluit:

JESUM NAZARENUM non esse verum Messiam;

sed hunc adhuc expectandum, ut propediem revelandum.

DISPUTATIO IV.

Exhibens

Examen Supplementi Rabbiniſi

AD CHARACTEREM II.

Qui est

DE

MESSIA PROPHEſA.

Quam

Sub Signis

JESU MAGNI PROPHEſE

PRÆSIDE

AUGUSTO VARENIO, SS. Th. D.

Hebraicorum & Catecheſ, Chriſt. Prof. Publico,

Reſponſurus defendet

ADOLPHUS FRIDERICUS Schröder

Dannenberg.

Ad diem 30. Octobr. in Auditorio Majori.

☞(○):☞

ROSTOCHI

Typis Johanniſ Richelii, Senatiſ Typogr. 1658.

*quod
iust.
imp. S. Sandow.*

EXAMINIS X. CHRISTI MESSIAE
DISPUTATIO IV.
EXAMEN SUPPLEMENTUM RABBINICUM
AD CHARACTEREM II.
MESSIA PROPHEETA.

ALBERTUS
ADOLPHUS FRIEDRICHUS
ROSTOCKI
1788

Handwritten notes in cursive script, partially obscured by the stamp and bleed-through.

Summarium CHRISTIANI Responsum ad supplementum Rabbi ni i. continuantis.

1. Ostendimus supra Jonathanem de MESSIA intellexisse Pharisaeam Isaianam de SERVO DOMINI exaltando Isa. cap. 52. 13. Ostendimus nunc idem, testimoniis veterum ex Midrasch: Tillim ad Psal. 2, 7. ex Bresith Rabba ad Gen: 28, 10. glosa Raschii ad Isaie 52, 13. fatentis Antecessores suos explicare illam Prophetiam de MESSIA plagiato: Item ex Midrasch Ruth, super cap. 2, v. 14. ex B. R. ad cap. 24. vers. 67. ubi meminit Messiam in generatione impiorum, pro Israele precantem, jejunantem & sese humiliantem allegans Isai. cap. 53. v. 5. & ult. Porro ex

קור הנוצרי מתמיד התהלך בעקבו התוספת:

הנה כמה עדים גם על התמדת נשא של המשיח גם על הפשט ואמתות הפירוש וכן במדר/תלים אל אספרה אל חק ענינו של המשיח מספר בחק הנביאים ראיה אליו הנרה ושכיל וגו' וככה נבר אל ויצא יעקב מבאר שבע תלמוד שהמשיח גדול מן האבות וראיה לו שני הנה ושכיל וגו' ותוספת שם זה משיח וכן רשי רול מוקמי לה במשיח שהרי אומרים דמשיח מנגע דכתוב אכן חלוינו הוה נשי וגו' וגם מדר דות אר גשי הלום אלו הייסורין של מלך המשיח שני והוא מחלל מפשעינו וגו' וכן בבר אר ויבארה יצחק מלך המשיח נתן לבו לצום ולרה ולהתענות בעד ישרו שני והוא מחלל מפשעינו וגו' והוא מבקש עליהם רחמים כשהם חטאים שני ובחברתו נרפא לנו ואומי והוה

Aben-

Summarium Christiani

Respondentis.

*ex Masseher Sanbedrin. c. Chelek, ubi Messias vocatur Cholja seu Langvidus, & probatur illud nomen ex Isa 53, 4. Sic allegatur ex Tanchuma ad Num. 1, 4. R. Nachman Testis, eundem esse Messiam Filium David, qui Sach. 6, 12. dicitur Zemach, & Is 53, 3. Vir dolorum. Ibid. in Tanch. ex Num. 1, 2. memoratur Deus sanctus benedictus suspensus universo mundo. Sic R. Mosche hadarschan (vid. de hoc Raschi ad cap. 35. Genes. v. 8.) in c. 37. Gen. v. 22. Messiam *אמיתו* fore probat ex Sach. 6, 12. Isa. 53, 2. Deniq; in Libro Siphre, probatur Messias humiliatus afflictus, poenis affectus ex Isa. cap. 53. v. 5.*

2. *Si illi verè scripserunt, MESSIAM & esse illum qui dicitur Langvidus, exinanitus, vulneratus, qui sit Filius cadivus, qui se, ut casula Davidis cadiva Amos 9, 11. sit habiturus, & esse illum, qui sit insigniter excelsus futurus, quomodo de MESSIA & propter nostra peccata vulnerato, & poterit exaltari, intelligere Propheciam*

הטא רבים נשא ולפשעים יפגיע וכן בסנהדרין פ' חלק רבי ר' אמרי חוליא שמו שני אכן חלוינו הוא נשא וכן בתנחומי אל שאנאת ראש יכל עדרת וגו' אמר ה"ה נתתי לכם תלוי ראש כשם שאני תלוי לכל באי עולם ושם אמר ר' נחמן אל איש ראש אכותיו וגו' זהו משיח בן דוד שני הנה איש צמח שמו וכן נאמר איש מכאבות וידוע חלי וגו' וכן ר' מ' הדרשא כבר אהקבה לישראל אתם אמרתם לפני יתומים היינו ואין אב אף גאל שאני עתיד להעמיד מכם און לו אב שני הנרה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח וכן אמר ישעיהו ויעל כינק לפניו וכשרש מארץ ציה וכן בספרי מלך המשיח המתענה והמצטער בעד הפשעים שני והוא מחלל ספשעינו וגו' ואם אמנם צרק ידברו ער מקוה ישראל המשיח המושיע שהוא גם מחלל מפשעינו וכאיש נדהם כגבור ל' וכל לחושיע כבר נפלי כנו סוכת דוד הנפלת וגם ירום ונשא וגבה מאד אוכה טבע הכתובים לא יסכול פירוש ער המשיח המושיע אשר ענינה היה להוציא מטבע הנכואר ל' להביא אליה: ובהיות השתלשלות

Summarium Christiani

Respondentis.

illam, Isaianam, prohibet natura textus? Neg. quid de MESSIA sentiendum, ante ipsum textum Propheticum est supponendum: sed ex illo nobis credendum.

3. Catena predicatorum poscit Unum indivisibile subiectum, tam in statu exaltationis, quam dolorosa exinanitionis, Vid. de illo Josa. 52, 13. de hoc ibid. 14, 15. & cap. 53, 2. 3. 4. Quod non esse vel Jeremiam, ut vult Haggaaon, non Israelis natione, sua captivitate nationes gentium velut pescatrices expiantem, ut vult uterq; Kimchi, Jarchi & Aben-Esra, non Josiam Regem Iudab, ut vult Rab. Abrabine: sed MESSIAM exinanitum & exaltatum, ex natura predicatorum cap. 52, v. 13. 14. cap. 53, v. 3. 4. 5. 6. 9. 11. 12. probatur, & ex superioribus veterum concessis de MESSIA interpretationibus & allegationibus illustratur. Queritur, unde illis tanta licentia, ut non vereantur hic sue antiquitati & summi Targumista auctoritati contradicere?

הנשואים במאחרים על נשא אחד והמיוחד שהוא גם ירום וגם משחת מאיש וגו' ועל לא חמס עשה ולא מרמה בפיו ועל אכן חלוינו הוא נשא וגו' ואת דורו מי ישחת והוא חמס רבים נשא ולפשיעים יפגיע וגו' ואם כלו כתי וגם כפי יחס עניוהו וגם כפי רוממותו פירשו הקדמנים על משוח מנגע הויה ומצטער בעצמו ובהכרח נשא אחד ועבה משכיר אחד שני עליו גם ירום ונשא וגבה מאד גם והוא מחלל מפשעונו איכה באכזיב הגאון רב סעדיה מפרש על ירמיהו וגם דרך ורשי ור'אע שפירשו על כל מי שבגלות מישראל שהוא מוסר לחיות כל האומות מתכפרות בייסוריהם של ישראל ופירוש רב הטען על יאשיהו מה טובו ומה יפיו ואי מזה להם להתנשא בחלקלקות על נשוא המשוח שעתיד עליו גם שלשלת הפסוקים גם כה כה הקדמנים שלא אמרוהו על ישרו אלא רק על המלך המשיח: ואם דרך אסמכתא הלכו בראיתם גם הטענה רק דרך אסמכתא ואין כח לה ללדה שישוע אינו המשוח

H 2

4. 8

Summarium Christiani
Respondentis.

4. Si explicatio illa vel probatio MESSIAE exaltandi pro Abrahamo, Mose, Angelis saltem superfunctoria, infirma, E. Et ipsa thesis veterum: at sic cui bono illi superstruit Rabbini Argumentum? Item: Si ille servus intelligenter & feliciter agens, exaltandus, &c. non est MESSIAS: sed JOSIAS, quomodo exinde concluditur ad MESSIAM nostrum negativè? Sic enim poterat ille esse MESSIAS, etsi non ille exaltandus, & contra, poterat esse exaltandus, etsi non Messias.

5. Concludimus ex superioribus 1. Subjectum in cap. 52, 13. est idem cum illo in vers. 14. 15. & cap. 53, 2. 3. 4. 5. 6. & 7. MESSIAS NEZER Isaus Isaiamus, est illud in cap. 52, 13. E. Nec proinde præter illum MESSIAM & moriturum & exaltandum datur alius MESSIAS.

וְכֵן אִם נִשְׂא אִינוּ הַמְּשִׁיחַ אֶלֶּיךָ
וְאִשְׁרֵיהוּ הִנֵּה אִפְשֵׁר לְהַדְיֹרָה יִשׁוּעַ
נִשְׂא אֶעֱפֵ לֹא הַמְּשִׁיחַ וְגַם הַמְּשִׁיחַ
אֶעֱגֵ לֹא נִשְׂא יְרוּם וְנִשְׂא וְגַבְהָ וְגַבְהָ
מֵאד: אֲבָל אַחַר שֶׁקִּבְּלוּ זֹאת חֲכָמֵיהֶם
אִין צְרוּכִים עוֹד אֲנִי לְהַעֲרִי
עֲלֵיהֶם וְיֵצֵא לָנוּ מִזֶּה גַם מִי שֶׁהוּא
נִשְׂא בִירוּם וְנִשְׂא וְגַבְהָ מֵאד הוּא
גַם נִשְׂא כַּמְּשַׁח מֵאִישׁ מֵרֵאשִׁית
וְתֵארוּ מִכֵּנֵי אֲדָם וְנִבְוָה וְחֹלֵל
אִישִׁים וְגַם מְשִׁיחַ נֶצֶר יֵשִׁי וְכֵן
דוֹד אֲשֶׁר אִין הַמְּשִׁיחַ בְּלַעֲדֵינוּ
הוּא נִשְׂא יְרוּם וְגַם לְמַעַן וְכֵן
וְעַל כֵּן אֵל יֵשׁ לְהַקְבִּיל מְשַׁח וְגַם
וְנִבְוָה וְחֹלֵל וְגַם לְשִׁנְאָמֵר עֲלֵינוּ
יְפִיפִית מִכֵּנֵי אֲדָם וְכֵן חֹגֵר חֲרִבֵךְ
עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר כִּמוֹ לֹא מִחֹלֵל מִגֵּגֵךְ
לְשִׁירוּם וְגַם וְלֵי יֵשׁ לְהַכְחִישׁ
מֵעַמֵךְ שְׁפֹלְתוֹ שֶׁר הַמְּשִׁיחַ
עַל מֵעַמֵךְ רֹמְמוֹתָיו וְלֵי לְהַכְפִּיל
הַמְּשִׁיחַ עַל מִכְּפַלַת עֲמִדָתוֹ וּבְחֵינָתוֹ
וְלֹא לְהַקְבִּיל זֹאת לְזֹאת שְׁפִנְיָהוּ
אִשָּׁה אֵל רַעוּתָהּ לְמַדְרַגְתָּ שְׁפֹלּוֹת
אֵל מַדְרָגוֹ נְשִׂאוֹתָיו וְסִימָן כִּאֲשֶׁר
שָׁמְמוּ וְגַם וְיֵצֵא לָנוּ מִזֶּה בִּ/שְׁחַמְשִׁית
הַמּוֹשִׁיעַ אַחַד וְאַחַד נִבְוָה
וְנִשְׂא גַם וְאִם נִשְׂא בֵּן יוֹסֵף

וְכֵן אִם נִשְׂא אִינוּ הַמְּשִׁיחַ אֶלֶּיךָ
וְאִשְׁרֵיהוּ הִנֵּה אִפְשֵׁר לְהַדְיֹרָה יִשׁוּעַ
נִשְׂא אֶעֱפֵ לֹא הַמְּשִׁיחַ וְגַם הַמְּשִׁיחַ
אֶעֱגֵ לֹא נִשְׂא יְרוּם וְנִשְׂא וְגַבְהָ וְגַבְהָ
מֵאד: אֲבָל אַחַר שֶׁקִּבְּלוּ זֹאת חֲכָמֵיהֶם
אִין צְרוּכִים עוֹד אֲנִי לְהַעֲרִי
עֲלֵיהֶם וְיֵצֵא לָנוּ מִזֶּה גַם מִי שֶׁהוּא
נִשְׂא בִירוּם וְנִשְׂא וְגַבְהָ מֵאד הוּא
גַם נִשְׂא כַּמְּשַׁח מֵאִישׁ מֵרֵאשִׁית
וְתֵארוּ מִכֵּנֵי אֲדָם וְנִבְוָה וְחֹלֵל
אִישִׁים וְגַם מְשִׁיחַ נֶצֶר יֵשִׁי וְכֵן
דוֹד אֲשֶׁר אִין הַמְּשִׁיחַ בְּלַעֲדֵינוּ
הוּא נִשְׂא יְרוּם וְגַם לְמַעַן וְכֵן
וְעַל כֵּן אֵל יֵשׁ לְהַקְבִּיל מְשַׁח וְגַם
וְנִבְוָה וְחֹלֵל וְגַם לְשִׁנְאָמֵר עֲלֵינוּ
יְפִיפִית מִכֵּנֵי אֲדָם וְכֵן חֹגֵר חֲרִבֵךְ
עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר כִּמוֹ לֹא מִחֹלֵל מִגֵּגֵךְ
לְשִׁירוּם וְגַם וְלֵי יֵשׁ לְהַכְחִישׁ
מֵעַמֵךְ שְׁפֹלְתוֹ שֶׁר הַמְּשִׁיחַ
עַל מֵעַמֵךְ רֹמְמוֹתָיו וְלֵי לְהַכְפִּיל
הַמְּשִׁיחַ עַל מִכְּפַלַת עֲמִדָתוֹ וּבְחֵינָתוֹ
וְלֹא לְהַקְבִּיל זֹאת לְזֹאת שְׁפִנְיָהוּ
אִשָּׁה אֵל רַעוּתָהּ לְמַדְרַגְתָּ שְׁפֹלּוֹת
אֵל מַדְרָגוֹ נְשִׂאוֹתָיו וְסִימָן כִּאֲשֶׁר
שָׁמְמוּ וְגַם וְיֵצֵא לָנוּ מִזֶּה בִּ/שְׁחַמְשִׁית
הַמּוֹשִׁיעַ אַחַד וְאַחַד נִבְוָה
וְנִשְׂא גַם וְאִם נִשְׂא בֵּן יוֹסֵף

6. Con-

Summarium Christiani

Respondentis.

6. Concludimur 2. E. Messias languidus, infirmus, vulneratus, & deturpatus, non est opponendus quoad individuum, Messia pulcherrimo, gladio majestatis accincto, supra Angelos exaltando: neq; opponendus negative status statui, nec propter duplicatum statum duplicandus Messias.

7. E. Male Rabbini propter duos Messias, negat h. l. Messiam subjectum. Traditio Judeorum antiqua de MESSIA filio Josephi & MESSIA filio David explicatur. Ostenditur scilicet illos sub illis titulis duo individua Messiarum Salvatorum non statuere, quia i. eodem textus Propheticos de MESSIA filio Josephi & MESSIA filio Davidis explicant, e. e. textum presentem sine discretione de uno Messia: sic Deut. 33, 17. Sach. 9, 9. cap. 12. v. 10. atq; adeo juxta illos Filius quoq; David est pauper futurus, alino investurus, adspiciendus ut transfixus, & Filius Joseph est robustus, gloriosus, Rex Zionis, effundens super domum David, & super

הוא נשונה לכן דוד כמו והבישו
אלי את אשה דקרו נאמר על משיח
בן יוסף שנהרג ועל משיח בר
דוד שני עליו ושפכתי ער בירת
דוד ועל ישב ירושלם רוח חן
ותחננתיים וגו' וכן בכור שורר הדר
לו ג' הוא בן יוסף ג' בנו
של דוד וכן המשיח שעליו נאמר
עני רכב על חמור והנה מלכך יבוא
לך וגו' ומשלו מיבם עד ים אחד
ויחיד הוא ואם גם ימורת משיח
בן דוד והמשיח האחרון הוא רק בר
דוד כשהמשיח הראשון דוד הו'ת
איכרת שני המשיחים א'עף יש
ברשותנו להראורת המשיח אחר
שהוא גם סבור בנו של יוסף גם
נתאמת בנו של דוד ושהוא גם נצחי
גם הואיל קבל עליו שכשה לטבח ויכל
וגו' אמנם או אחד המשיח המושיע אך
חולטנית המו' או והרי עד לך בלערי
מה שנאמר למעלה גם מסכו סוכה
אל וספרה הארץ וגו' וכר על ישו'
חמור גרם זעל רגל השור והחמור
ועל ושפכתי ער' בן דוד וגו' וכן
מדרש תלים על ואתה מרום לעלם
יחיה וכן כ'ר אר' כ'ב משיח בן
דוד שאמר אליו הק'ת משיח צדקי

H 3

cives

Summarium Christiani
Respondentis.

cives Hierosolymitanos spiritum gratiae & precum. 2. *Stantunt multi etiam Messiam-Filium David fuisse moriturum.*
3. *Quidam pro Messia 1. habent Davidem, pro 2. filium Davidis. Possunt tamen illis facile ostendere Messiam nostrum & יוסף ו-מרים, Filium Josephi, & Filium Davidis, uti ostensum in Char. I. Omnino aut unus Messias Salvator, aut nullus. Quae supra dicta sunt de Fil. Josephi, & Filio David, uno Messia, probantur autoritate Bresh rabba duplici, Massecheth Succah, Midras Tillim, Rambam &c.*
8. *Concludimus 3. Ex textu illo Prophetico probatur origo Messiae humilis, status tum humiliationis tum exaltationis, actus redemptionis, & vicaria per passionem, & mortem satisfactionis, &c.*

הללו שגמזים אצלך עתירים
עונותיהם להכניסך בעול
קשה וכו' ועד רמבם ביד חזק מסו
מלכו וכו' ויצא לנו מזה ג' גם
שפלות וציאתו בעלותו פיונס
לפני ה' וכשרש מארץ צורה וגם
תור עניותו של עבר משכיר שמי
משחרר מאיש וגו' ותור רוממותו
בשורות וגו' וכן תור המופלג של
צאולתו תור למושעותיו ולמורת
הוצאתו כשהפגע בו ה' אר
עון כלנו ומזה אכן הוה איש
מכאבות וידוע חלי ער שאכן
חליינו הוה נשנה ומכאבנו
סבלם אכן נגוע ומחלל הוא מדכא
הוא נגש הוה נענה הוא לטבת
יובל הוא בעצר והמשפט הוכנה
הוה ומארץ חיים נגזר הוה אכן
השים אשם והערתה למות נפשו
וגו' אמנם נשמותינו סובלות
חיו ענש מורח נצחית ועל זו עמל
נפשו נגש הוא ונענה וכן תחתיו
בעצר ומשפט פלו מפשעינו
מעונותינו ושבתרתו נרפא
לכלנו שכצאן העינו איש לרהבו
פנינו ועוד יצא ה' אם המשיח
גברת מאד ממלאכים וזאת

63
Summarium Christiani
Respondentis.

PROPHETICUS.

9. Concludimus 4. Excelsior Angelis, adeo ut habeat simul characterem filiationis, infiniti throni inflexionis, & adorationis, non est homo merus. Fate- mur humanitatem Messia sub- jectum quo talis exaltationis: ceterum illius incapax erat, ex- tra Unionem cum personâ divi- na si fuisset. Messiam Θεάν-θρωπον probat Prophecia Sach. cap. 12, 10. DEUS molestiâ affectus & propter peccata nostra in statu servitutis posi- tus non potest non esse Θεάν-θρωπον. At talem Deum & scriptura describit Isaiâ cap. 43. w. 14. 15. 23. & antiquitas Ju- daica passim exprimit. Hic sc. est ille servus משכיל, quomodo officij respectu dicitur MESSI- A S, non respectu præcisâ divi- nitatis.

סג
כתוד מספר אל חק בני אתה על
שאני היום ילדתך ושכשאו עלם
ועד ואשר יהודה נאם לו שב
למיני וגו אמנם מציאותו לנ
רק אנשית היא אעפ כה לכרה
דרום הוא ונשא וגבה מאד אלא
גם אלהית שמוחר לרה טבעו
האנושי שבו כנענה כנשא ולנ
יכול היה להתנשא ער מלאכים
ער שישתחוו לו כל צבאיו של ה
גברי כח אם לא מי שהוא האדם
המעלה גם חור אלה יתברך בו
ואמנם שפך על בית דוד ועל יושב
ירושל רוח חן ותחנונים הוה
אלה ישחבב אלא כשגם הוא מו
שהכימו אליו את אשר דקרו יצא
מוה אלוה שמהאחד לו מציאות
אנשית שבה ידקד וכן אלה אמר
הוגעתני העברתנו וגו ואם חקכה
מצטער על עלמו אמנם יצא מוה
אלוה מתאנש ומצטער שבלעדו
המשיח אין והוא העבר המשכיל
כפעל גאולתו וכתינת מלאכתו וכן
דרום ונשא וגבה מאד כאנשותו:

Sum-

Summarium supple-
menti Rabbinici ad
Characterem II.

Quoad primum Membrum
minoris.

מוספרא אברכו

בו אל התאר

נבואתי

2

JESUS NAZA-
RENUS interfectus si-
ve suspensus in fine tem-
pli secundi, idemqve ex
Nazarenorum mente,
DEI benedicti FILI-
US IN UTERO
VIRGINIS IN-
CARNATUS, non
fuit talis, ut de illo præ-
dicari potuerit: Exalta-
bitur, &c. nedum fuit excelsior Abrahamo, Mose, An-
gelis. E. Non fuit ille MESSIAS PROPHETA
excellentissimus.

ישוע הנצרי האיש שתלוי
ונהרג בסוף בירת שני שהיה
לדעתם של חכמי הנצרים
בן האלרה יתברך שנתגשם בכסן
העלמה לילת הורה עבר
המשכיר ירום ונשג וגבר
מאר זכרל שכן כדרשו חכמים
זל ו מאברה ונו ממשה וגו
ממלאכי השרת למען וגו:

Judicium Rabbinum errans:

1. הדעת הוזה הוא כולל כפי המושכל בטלים הרבה;
2. הרבה הוזה נמנע בעצמו והויה מכלל הנמנעות אשר להם טבע קיים.
3. מי יתוארע אם הרממות הוזה שיתחדש בו יהיה בדברים הגופיים כפי האגשות או בענין אלהותו כי הנה בענין אנשותו כעולם הוזה לא היתה בו רוממות כי אם שפלות ומור:

Summa-

Summarium CHRISTIANI Responsum
ad Supplementum Rabbi-
ni I. continuantis.

2.

Admittimus ita nos credere de DEO incarnato in utero Virginis. Sed & accipimus concessum geminum de JESU nostro, quod & sub fine templi secundi revelatus fuerit, & crucis supplicio tunc affectus, idq; habemus pro firmamento fidei nostrae: utrumque enim de MESSIA predictum erat. Probamus dictum Ula ex Sanehedr: JESUS NAZARENUS parum aberat à regno, quando suspèderunt eum in vesperâ Paschâ. Omnino, licet etiam tunc MESSIAS noster Rex fuerit, quando in cruce pependit, teste tabellâ cruci JESU affixâ, ejusdemq; scripturâ (Job. 19, 19.) per passionem tamen in regnum gloriae intravit, sedens ad dextram Patris, donec posuerit inimicos omnes scabellum pedum suorum.

ב

אמנם כן יעשה למשיח שתארו גם להראות בסוף בית שני גם ליכרת המשיח קדם והעיר והקדש ישחית עם נגיד הבא וקצו בשטף ולמען כעיקר אמנתנו מקבל לנו מה שנאמר על ישוע גם תלוי גם בסוף בית שני וסרה שבסנהדרין אמר עולה ישוע הנצרי קרב למלכות הוה ותלאהו בערב הפסח אע"פ גם אזוי מלך כשתלוי הוה בשתי וערב ועד לוח מראשתו בוקיפותו: אם כדארי: בסנהדרין נולד המשיח וקאי בפתחא דרומי בין סובלי חלאים וככה אע"פ אמרי קדמנינו כי כיום שחרב בירת המקדש נולד המשיח והוא אזור בוקים הנרה יש לאר ירינו להגלת להם את הנגלה בעת מזמן למשיח בין ע' שבעו וגם את מחלל מפשעינו גם אזור בוקים מעונותינו ושעליו מוסר שלמנו; ואחר שגם איכינו פלילים שלל מנגד לירום ונשא וגו' להיות מחלל מפשעינו וגו' ושגם זה גם זה הוה תאר המשיח כן כח אין ללרה ישוע

I

2. Si teste

Summarium Christiani
Respondentis.

2. *Si teste Sanbedr. Messias jam est natus, & sedet alicubi inter agros, quomodo nondum est revelatus? Allegatur Aben-Esra: Antecessores, inquit, nostri dixerunt, quod illo tempore, quo domus sanctuarii defolata fuit, natus fuerit Messias, & catenis ligatus. Illum Messiam circa novissima templi secundi natum: & propter nos ligatum ostendere illis possumus JESUM NAZARENUM.*

3. *Sicut, testibus ipsorum Judaorum veterum auctoritatibus, non valet consequentia à Vulnere, ad Messiam negativè: ita nec valet: Jesus Nazarenus est verè mortuus. E. non est exaltatus, nec est MESSIAS. Christus per mortem non desit existere in rerum naturâ nec fuit MESSIAS saltem 34. annorum: sed semel mortuus: & resuscitatus vivit in secula.*

הנצרי כגד מארץ חיים וגו' למען
הוא לא המשיח המושיע ירום ונשא
וגו' כי אם ררך הפך יש למען על
זה גם זרה גם זהו האר המשיח
כשתי עמדותיו: וכמו כחש ראע
לאמר אין טעם לפסוקים רבים אם
על המשיח כן בר כתיבא הוא וגם
הב הטען לאמר אין טעם אם על
ישוע הנצרי: ועל מה שטעם לו אין
אם על ישוע אראע אם יאריך ימים
אלא מי לא ידע שמעצר וממשפט
לקח ישוע הנצרי קם מקברו ביום
השלישי ועלה למרום והיו לעלם
אם יראה זרע איכה לא זרע לו שעמו
נדבורת ביום חילו בחררי קרש
מרחם משחר לו טר ילדותו
וכמה כנום כמה מורים ומאמינים
ברתו ככל העלם והמה שנו עליהם
אחלק לו ברבים וארץ עצומים
יחלק שלם וגו' ומה זרע שנו עליו
זרע יעברנו יספר לאדני לרור
וכלו אפן רוחני כשלציון יאמר
איש ואיש ילך בה וגו' ואם לא
תאמינו כי אל תאמנו והנה אם
בחוב נשא פרשת הנה ישכיל וגו'
יש המשיח המושיע נצר ישי ומודעת
זאת גם לקדמני יהודים וכתי

4. *Sicut*

Summarium Christiani
Respondentis.

4. *Sicut fallit Aben-Esra
dicens: Multos versus repu-
gnare explicationi de Mes-
sia: ita & idem fallit ponens,
Multa illius textus non con-
venire Jesu Nazareno. Osten-
ditur nec prolongationem
dierum, & inenarrabilem
generationem, nec Visionem
feminis, repugnare Messia. Se-
men hic tale, quale Psal. 22, 31.
Tot Messias noster Filios habuit
& habet, quot confessores cre-
dentes.*

ואם כלו גם בכלל גם בפרט הם
ונשלם בישוע הנצרי ככל תאר
המשיח כמו גם בפרט איכינו
מוריעים גם בכלל עדים
המכשרים הקדשים שאין משתכרים
לכזבנות ואם מועד ומכואר
בכתבנו שנשא כשה לסוכה ויובל וגו'
בלעדו ישוע אין ולא אפשר
להתפקרים לאיכו שישוע
הנצרי להוציא לנו בלעדו
ישוע שבו כל תאר המשיח יצא
לנו מזה שגם ישוע המשיח ונשא
בכל הפרשה ועל זו מה שבשללה
באכויס הויה ויבנה כנגד צדק
ישוע המשיח: ואיכה גם ירום
מאברהם בכחינת יראת ה' ונשנה
ממשנה בפני גאולתו וגברא מאר
ממלאכים בפני גבורתו מפורסם
הוא טחורתו ומכתבינו ולמדת
לה שאבתם מיס בששון ממעיני
הישועה: ואם השאל איכה ירום
אם כפי אלהותו הנה מאמר כמל
כי אלה בשאלרה הוא תמיד רם
ונשא שכן ער הויה אמנם אעף
משר בישראל בהיות מוצאותיו
מקדם מימי עלם גם כפי אלהותו
רם הוא נשא הוא והמגביהו לשבת

Summarium Christiani

Respondentis.

5. Si Pharisæa Prophetica agit non nisi de MESSIA (uti probatum & concessum) filla extensive & intensive adimpleta in JESU nostro Nazareno, sicut ex parte conceditur, universaliter autem ex libris Evangelicis probatur, imò si aperè in illis libris nostris Consonantia JESU nostri cum illo Messia Isaiano cap. 53. ostenditur, & ex illo capite locus precipuus allegatur, & de JESU nostro explicatur Act: 8.

Si Judæi non possunt alium ostendere, cui tam ex altè conveniat, &c. omninò falsa est minor. Quomodo item noster JESUS excelsior Angelis, illud in scripturis nostris clarè proponitur Ephes: 1, 18. 19. Ebr. 1.

6. Frustra objicitur, Jesus Nazareno non potuit in tempore exaltari ut Deus, quippe qui ab æterno est altissimus: nec ut homo quàm est exaltatus. R. Exaltatus est ut suppositus in formâ servi, & status afflicti, dolorosi: unde processit ad statum exaltationis in resurrectione, ascensione, sessione ad dexteram Patris: &c.

הוא מכל מקום על שיאמר ער המשיה כשהוא העבר המשכיה בזמן שממו עליו רבים כנענה הוא כנשא הוא כלו כפי אנשותו ותאר מכפלת עמדתו וכן ירום בתקומתו הנכבדה ונשא כשנשא השמימרה וגברה מאד בשבתו לזמן יהיה אמר אליו בני אתה אני היום ילדתך וגו' וכן רדה בקרב איביו ולכן אם תאמר בעלם הזה לא יתה בו רוממות ומעלה כי אם שפלות וזות למען לא ירום ונשגה וגבה מאד הנרה קבלנו שפלותו ואמיתת מותו של מושיענו ראוי להכרות בשמות משיח קבלנו שלא היה רוממות ממשלה לו על אופן העלם הזה ושלא התמיד פרסום כבוד שכינתו בעלם הזה ושלא נגלה המשיח על רוממותו עצמו הגשמית ולכן גם לא ניבא עליו שירום וגו' בדרך עולם הזה או שהתמיד הופיע הורו בעלם הזה והנה מתעה כן מען לא ירום דרך העלם הזה ולא בהתמדת כבוד בעלם הזה למען חולשנית ל' ירום ולא נשא ול' גברה מאד

7. Fru-

Summarium Christiani
Respondentis.

7. *Frustra excipitur: Jesum Nazarenum nullam habuisse in hoc seculo gloriam: sed omnia illius, vilia, humilia ad usque mortem. Resp. enim 1. Accipiendo qua dicuntur de Jesu nostro humili, mortuo: utrumq; n. illud inter characteres Messia: item concedendo, Jesum non curavisse nec obtinuisse mundanam aliquam gloriam, neq; propter propriam gloriam revelatū esse. Concedimus, illum in hoc seculo visibilem, non plenarie & incessanter gloriam suam exequisse. 2. At negando consequentiam: Non exaltatus est modo hujus seculi. E. planè non exaltatus. Item: E. nunquam exeruit gloriam in hoc seculo. 3. Si Exaltatio Messia consistit in excellentia timoris Domini: prae Abrahamo, & gloria Abrahami non fuit corporalis, &c. Quomodo ergo Messia gloria estimatur ex hoc seculo. At prius concessit Rabbini. Eadem ratio excellentia Liberationis & roboris prae Mose & Angelis.*

ועור לא ירום דרך העלם הזה
הארצוי על כן לגמרי לא תראה
רומותו בעלם הזה או לא היה
כמעלה פנימה בהיותו בעל
הזה בימי שכינתו בשחוא כמימרא
מתגשם שכן בנו כלו בהנרף עשן
תנרף: ויותר אם מעלת רוממות
המשיח ביראתו הו' לכוון כר
פעולותיו ומעשיו לעבודת ה'
ושתרום מעלתו ביראתו אלהים
מאכרתם שלא היה כבודו מרומה
וגשמי כמו פירו הטען ומעלה
נשותו בגאותו של המשיח
שכה נשא משה ובחי הנ גבהו
בגבורה יותר משבמלאכים וכו'
וגם גבורתו גם גאותו לא
מרומה לעלם הזה: אמנם
ישוע מושיענו חכמות חסדות
משעת ליתו הוד והדר לאנשותו
ויכור הויה להוציא מלפניו
בלי הפסק קרני נגה אלהותו
יותר על מה שקרן אור פניו של
משה בשסיני בקדש וכל שכן יכול
הויה להפריא פרסם את כבודו את
העצמי לאנשותו שגם בו נשי
ממשה ומשרפיהם הקרשים אכל
על שעתיד להפגיע בו ה' אר' עון

8. Messias noster à primo instanti sua existentia habuit humanitatem Majestate divinâ plenam, exerere etiam hanc pleno radio potuisset, longè magis quàm Moses de monte Sinai descendens facie splendente: at ex spontaneâ hypothesis Redemptoris per mortem crucis &c. sponte sese exinanivit, assumpsit à servi formâ, & Majestate illâ quasi absconditâ, seu non plenariè exsertâ. Gradus illius exinanitionis profundissimus fuit in novissimis, passionis sc. animâ & corpore incomparabilis, & morte crucis, ad quem proinde gradum, præprimis referenda quæ dicuntur Isaia 52, 14. de adspectu MESSIÆ deformiori præ omnibus aliis hominibus.

9. Uti ergò CHRISTUS patiens sine exemplo fuit: ita quoq; Christus in passione suâ deformato, sine pari, tam in hac vita, quàm in morte. Neg; adeò quâ illam deformationem eadem ratio Christi mortui & ali-

כלנו ושחפץ יצא למושועתינו
 ויארץ נשתי חליינו ומכאבינו
 סבלם ובמקמנו כשרה לטבח וובל
 עתיד להכנס תחתינו לעצר ומשפט
 הואיל השתפל ותאר העבד קבל
 ושם חביון עזו ועל שמרגרה
 העמוקה להשתפלותו באחרניו
 בשגם כנפשו גם בגופו עמל הוא
 עד שלא הורה מכאוב כמכאובו
 אשר עלה לו והנה גם יהיה חפץ
 דכאו החליו בחרון אפו וחונת
 מחלל מפשעינו נגש נענדה וגו'
 והערה למות. נפשו הנה על כמה
 מכור האנושות נשחרת מאיש
 מראהו ותארו מכני אדם וגם
 כשילך לו אדם מאדם אר
 גגולתא וגו' אין תאר לו ולת חרר
 ונחשב כנכזר וחרר אישים
 ואמנם היה ידוע חלי ואיש
 מכאבור. וכמסתר פנים ממנו וגו'
 כלו על מה שעונותינו הונת
 סבל ועליהן ישים אשם נפשו
 ומרה מורגל הונת לחלויים
 ולמכאבי נפשו העמלה פנעוריו
 ויותר בהיותו כרחל לפני גזירה
 נאלמה ולא יפתח פיו ועל שאין
 דמה לו ידוע חלי ואיש מכאבור

Summarium Christiani
Respondentis.

orum mortuorum. Neg. per illud negatur, Christum aliàs ex conditione natura, corpus egregium, temperamentum optimum, adspèctum gratiosum, sine mixtura torvi & turbidi habuisse, uti ex hoc, non negatur, Christum infra omnes homines ex vebementia internarum & externarum passionum deturpatum esse. Unde a. probabitur Josiam Regem, fuisse hominem naturà suà fœdum, deformem, melancholicum, complexionis debilis & remissa compositionis, ex quali Servi illius Isaiani descriptione, negatur is fuisse JESUS Nazarenus.

10. Omnino etiam in exinatione non defuerunt particularia signa gloria. Allegatur: *nativitas JESU, transfiguratio, doctrina, miracula, mors inter tot prodigia, ipsi custodes sepulcri testes gloriae. In primis tamen gloria JESU exseri cepit à resurrectione, vel ascensione & sessione ad dextram patris. &c.*

ואין הכר לו כסבל עונות העולם שבו לזרו הפגיעה על כן גם לא כן או לחי או למת אחר זיו אפוחי ושתני לשיאמר לו נשחת מאיש מראהו ותארו מכני אדם אלן רק המשיח יאמר עליו ולן כיהירה בטבעו עכור ומכוער שחוריי חלוש המוג רפה ההרכבה כי כפי הארו הטבעי הירי בחור וטוב ונחמד למראה יותר מה שנו על שיהיה שורר המוג כאכות האיון אלא כלו כשהגג במדרגה התחתית של שפלותו קרוב לשיגור מארץ חייס: ואמנם גם בעמרה שפלותו עדים פרטיים למעלתו האלהית וכן בליל הולדת לו מלא שמים הודו כשהרעו יחדיו המלאכים השבוחת לאלהי במדומי וגו' עדים כמרה נוראותיו ונסיו ער הנס גדול שר השתחלפותו בטורא דמא וגו' עדים צפי המות וגם שם בחשך המופלא כסה שמים הודו ובשר: החמרה: אלן במדרגה עליונה והממשלה המשלמה בליל מפסיק התחיל רוממותו משיקום מקברו ויפיצו איביו וינסה משתכרים לצון ורראן עלס

ii. Addi-

Summarium Christiani

Respondentis.

11. *Additur testimonium Josephi de JESU nostro ex Antiq. Jud. libr. 18. cap. 4. Isto tempore vixit JESUS, Vir sapiensissimus: si modò fas est virum vocare, tot miraculorum operatorem, & illorum, qui veritatem amant Doctorem. Iste erat CHRISTUS, à Primoribus nostris accusatus, à Pilato ad crucem damnatus. Cæterum non desisterunt ei adherere, qui jam à principio dilexerant. Nam & tertio die vivus ab illis est conspectus, sicut & hoc & alia mirabilia de illo prædixerunt Prophetæ. Ita & Johannis & Apostolorum JESU honorifica in Josepho mentio.*

חמדו להם וכן בשנה כיום חילו
 כשאלפי שנאן אדני כם וגבר
 מאד כשו שב לימיני עד אשרת
 איבך הדום לרגלך: והנה גם
 המכתב המהלל להם יעד עליו כן
 בדברי ימים ספ/וח/פ/ר/ לאמר ויחי
 בימים האלה ישוע האיש החכם
 ונבון עד מאד אם מותר שאיש
 יקרא לו ער שעשה כמה אתה
 וחמפתים ובעל אספורת מלמד
 את מאהבי אמרת עד שישבו
 לתוכחתו וירצו אחריו רבים רבים
 גם מיחודים גם מן הגוים: זה הנה
 המשיח אשר אכלו קרצוהי ראשי
 לאומתנו והרשעו פילסום מיתת
 בשתי וערב: כי אם לנת חדלו
 דבקו בו שמבראשנה אהבהו
 כי ביום הגו נראה חי להם
 כשגם זאת גם הרכה פלאים
 והגוראות המופלאות ניבאו עליו
 הנביאים: ועד היום הזה נשארו
 שממנו משיחיים קרא להם:
 וגם בו יוחנן מלאך פניו של
 ישוע וקול קרית כמדכו פנו
 ותלמדו של ישוע הנצרי ותברך
 זכרנם כבוד:

Supplementum

Supplementi
primi.De Vaticinio Isaia à v. 13.
cap. 52.

1. *Cum Rabbinii neoterici* (qui scilicet post 1000. annos à Christo nato scripserunt) magno numero de populo Israëlitico, Abrabinel autem de JOSIA Rege explicet, præter superiores Paraphrasta & antiquorum Rabbinorum autoritates, addimus nunc loco Supplementi autoritatem antiqui libri Pesikta ad vers. 4. cap. 53. Quando Deus creavit mundum, extendit manum suam sub folio gloriæ & produxit animam Messie, ejusq; catervam, dixitq;ve ipsi: *Vis tu sanare & redimere filios meos post sex millia annorum.* Respondit ipsi: *Volo.* Dixit ipsi: *An etiam sustinabis castigationes ad abstergendum iniquitates eorum, juxta illud quod scriptum est: cetered morbos nostros ipse tulit* Isaia 53, 4. Respondit ipsi: *Bajulabo illas cum gaudio.* Dixit

מוסף למוסף שני

עג

הנה עברי ישכיל ירום ונשא
הבנה מאד:

וכדורו שכפי רעת מפרשי
יהודים המאוחרים הנבואה
הזאת כוונתה או על גלות ישראל
או על יאשיהו מלך יהודה כשנראה
לאברכנאל הנגיד לא כן המתרגם
ולא כן המפרשים אשר מעולם
אנשו השם בכנסתם של יהודים
שכוונתם בזה אינה אלה על
המשיח ואחר שמבואר הוא מצד
יונתן ומצד תנחומי ושאר
הקדמונים ראוי לנו דרך הפלגה
להוציא מוסף למוסף: הנה גם בריש
פסיקתא אמרינן כשבא הבר
עולמו פשו ירו תחת כנף הכבוד
והוציא נשמת המשיח וכת של
אמר לו רוצה אתה להבראות
ולגאול את בני אחר ששת אלפים
אמר לו הין אמר לו אם כן תסבול
וסורין למק עונם ההוא דכתוב
אכן חליינו הוית נשא אמר לו
אסבול אותם כשמחה אמר לו
צדוקים יחיו בביתך אמר לו
יהי רצון שיחיו כלם ואפילו

K

ipfi:

**Summarium Christiani
Respondentis.**

ipsi: Et vivent iusti in adventu tuo. *Respondit:* Sit beneplacitum tuum, ut omnes reviviscant, imò etiam abortivi.

2. *Sufficit afflictiones & dolores expressis verbis ibi tribui MESSIÆ, & in rei veritatem citari præsens vaticinium Isaia: quod proinde sensu mystico allegatum dici non debet: nec explicari de MESSIA ben Joseph, qui nihil est quàm Ens rationis.*

3. *Quæ de cætero in Pesik-tâ dicuntur de animâ MESSIÆ creatâ in principio Moisaico, Collocutione DEI cum MESSIA (est in hac respectus olim esse potuit ad decretum missionis & divinitatem MESSIÆ æternam), quæ item de MESSIA non venturo nisi post absolutum jam sextum annorum mundi millenarium (quod malè de Currente sexto millenario explicuit autor Pulveris aromatici) id in præsens disquirere non instituumus.*

בפליים חנה למדי לנו כזה שלא
כפי ררש אלא כפי הפשט מצטער
המשיח מפשע עמו וראיה עליו
מועד ישעיהו: ומשמרים הכלי שוא
שפירשהו ער משיח בן יוסף
שחונת מהגה ריק לנת דעוהו
אבותיהם: וכן ההגדה על כריאת
גפש המשיח וכחורת הנפשור
כבראשית וגם תנוי משיח אעג מקדם
סוד לו על גורת שליחותו של
מלך המשיח ועל כצח אלהותו
וככה מה שנאמר שלא יתו הי מציון
ישועת ישראל קורם ששת אלפים
ממש שהוא לא יש לפרש שבששי
מאלף ימות המשיח כפירוש אבקת
רוכל כלו מקלקל שורת האמונה
ולנת רצון לפנינו להעיר עליו
בשכירינו: 18

Summarium Christiani Respondentis.

4. Sententiam Abrabini-
 nelis geminam nec legiti-
 mam, nec Antecessoribus proba-
 tam, arguit Rabb. Mosche
 Alshebch, testis: Rabbino uno
 ore juxta receptam traditionem
 statuere, hic de Rege MESSIA
 sermonem esse, de quo sc. dicitur
 Ezech. 37, 24. Et Servus
 meus David Rex erit super
 ipsos. Conf. locus i. Sam. 18.
 v. 14. Vocabulum scilicet
 prosperè agendi 4. mundos
 complectitur: in quibus est
 prosperitas MESSIÆ, qua
 hic 4. vocabulis notatur, scili-
 cet: Altus erit MESSIAS,
 supra mundum presentem: Ele-
 vabitur supra mundum Spha-
 rarum. Excelsus erit supra
 mundum angelorum: & quidè
 excelsus valde, nam prospera-
 bitur etiam in mundo supremo
 coram DEO juxta illud, quod
 Rabbini b. m. dicunt super ver-
 su: Pete à me, & dabo tibi
 &c. Psal. 2, 8. Quia erit instar filii ablectantis se coram conditore suo, qui
 ipsi dicit: Pete à me.

ושלך הדעת האמת
 שראוי להחזיק בו ושרצו בו
 הקדמונים הוא באחר משני דרכי
 אברכנאר יעד עליו ה' משה
 המהלל בעמו לאמר ר"ל פה אחר
 קיומו וקבלו כי על מלך המשיח
 ידבר ואחריהם ז"ל נמשך כי
 להורות כי הוא הוד חז"ל משיח
 כנודע ומקרא מלא הנביא דבר
 בשם ה' ועברי דוד יהיה עליהם
 למלך על כן יצדק בו אמרו ישכיל
 עברי עליו כי ולמה סתום מן
 המפרש חנה ישכיל עברי חז"ל
 מלך המשיח כ"א ויהי הוד משפיל
 וגו' והנה ההצלחה תכלול עולמות
 שהו"ת העולם השפר ועולם
 המלאכים ועולם הגלגלים ועולם
 העליון והנב"ה הצלחתו תהיה ככלם
 וברי חיבורת ירום ונשא ונב"ה
 מאד נכללו ארבעתו כמרוכב והוא
 מאמרו ז"ל על פסוק שאל ממני
 שיהיה כפן יקיר מתחכמת לפני
 קונו ואומר שאל ממני:

K a Summa.

3.

Summarium Supplementi Rabbini quoad posterius membrum minoris negantis.

MESSIAS *Filius David debuit esse Servus ille specialissimæ assumptionis & excellentissimæ dilectionis, in quo beneplacitum habere debuit anima IHOVAH; debuit super ipso esse spiritus IHOVAH; debuit esse Dominus iudicii accuratissimi etiam in orbe gentium instaurandi, adeo ut Insulæ quoque expectent doctrinam eius. Isaia cap. 42. v. 1. 2. JESUS NAZARENUS non fuit talis, &c. E. & adeo MESSIAS*

Propheta summus adhuc expectandus, ut primò omnium revelandus. Majorem probat; Licet quidam Rabbinus de justis Israelis, alii e. c. Haggaon de Cyro, Rab. Abraham de Isaiâ Propheta explicet, tamen illos hic cœcitate percussos, neq; nisi de MESSIA Rege Israelis venturo ex Oriente explicari posse, evidentia textus probante,

מוסף ג'

והויה כפי הגור הכי שר
השללת ושם ראיתו של ה
אברכנא;

המשיח בו דוד הוא מי שנאמר
עליו הן עברי אתמך בו בחירי
דצתה נפשי נתתי רוחי עליו
משפט לגוים יוציא ולתורתו
איים ייחלו ואעף יש מפרשה זאת
הפרשה על צדיקי ישרי והגאון ה
סעדיה פירשה כפי מה שהגיד
הראאע על כורש והר אברי פירש
אותה ער הנביא אומר ער
עצמו ונראה שכר אלה החכמים
חוכו בסנורים ולא ראו שהכתובים
כולם אי אפשר לפרשה כפי הסברה
הישרה כי אם על כלך ישרי מבית
דוד ממזרח יקרי בשמו של הבה
ישוע הנוצרי לנ נשא בשנאמר
למען גם אין בו תאר המשיח
הנבוי;

3. Sum-

3.
Summarium CHRISTIANI Respondentis.

I.

Prophetiam Isaianam cap. 42, 1. 2. 3. de MESSIA illo Unico & Excellentissimo in literali sensu agere, Sole meridiano clarius est ex ipso vaticinio. Laudamus hinc Jonathanem. *Eccce servus meus MESSIAS: applicabo eum: dilectus meus in quo sibi complacuit VERBUM meum: dabo SPIRITUM SANCTUM meum super eum: iudicium meum populis revelabit.* Probamus, eundem hinc notari per servum, qvi Isa. 11, 1. per surculum JESSÆUM: & quod de hoc dicitur: *Requiescet super eum Spiritus Jehovah, parallelum esse illi quod cap. 42, 1. Dabo Spiritum meum super illum.* Quod ipsum, si post Jonathanem, recte, & in sensu literali, et si non ubiq; juxta literam, agnoverunt Rabb. D. Kimchi & Abrabinel, omni-

קראו נוצרים:

N

כלו כלפיר יבער שמי הויה
שנו עליו הן עברי אתמך בו וגו'
הוא בפשוטו של ענין מלך המשיח
יצא חסר מגזע ישו ונצרי משרשיו
פרה ומה שנאמר עליו שם ונחמה
עליו רוח יהוה הסכמה לו נתתי
רוחי עליו וגו' ומשכחים אנחנו
מה שתי הנה עברי משיח
אקרבנויה בחירי דאתרעי בורה
מכרי אתן רוחא דקורשי עלוהי
דיני לעממן יגלי ואם לשבח
פירוש ר"ק הן עברי זהו מלך
המשיח וגם כן לא כפי דרש אלני
כפי פשוט פירשה ר' אברבמל א"ע
בפיט דרך משל ולא דרך משמע
לה אמנס לגנאי המפרשים שאמרו
כי עברי הם צדיקי ישרה וכן
הכו בסננורים גם הגאון אשר
כפי דעתו נשא הן עברי אתמך
בו כורש הויה וגם א"ע שיש נכון
בעינו שהויה הנביא והוא מרכב
כער נפשו ומתעה עוד בפרשו מה
שנאמר נתתיך לאור גוים ואזכך
לברית עם על הנביא שמפורסם

K 3

no cul-

Summarium Christiani

Respondentis.

nò culpandi, qui sive de justis Israelis, vel ipso Israele, prout Jarchi, vel de Cyro, prout Haggæon, vel de ipso Prophetâ, prout Aben-Esra explicant. Errat idem, dum clarissima de MESSIA loca Isa. 49, 6. 8. intellecta vult de ipso Prophetâ Isaiâ. Omnino uti alius Servus notatur Isa. 42, 1. & cap. 44, 1. ita unum idemq; individuum Servi IHOVAH, MESSIAS scilicet notatur cap. 42, v. 1. 2. & seq. ac cap. 52, v. 13, 14, 15. & illa ipsa specialissima assumptio & divina sustentatio fundamentum est illius intelligentis & felicitis administrationis quæ notatur in verbis: *Ecce Servus meus præstabitur.*

2.

Pharasccha illa Isaiana, plenissimè adimpleta in JESU Messia nostro: qui etiam humanitatis respectu, sublimis, sponte seipsum humiliavit & formam Servi as-

שא אפטר לפטרו אלא ער מלך המשיח וגם כן נשא ומשא רשי רוח עושים כן באמרו שנשא הן עברי הונא ישראל כמו ועתה שמע יעקב עברי וישתאל בחרתו בו וזו משונה מזה ואמנם אם עברי אתמך בו נשא כן כפשוטו הוא מלך המשיח גם נשא הנר עברי ישכיל אינו בלעדי המשיח המגד בתנוכ והנה עיקר החסכלה או החצלחה הונא התמיכה ואין אנו מביאים ער דאיה עליו.

3

והנר בכלל ובפרט מפורש הונא שער פרטיות מה שנאמר בפרשת הן עברי אתמך בו הם ונשלם כישוע משיחנו ושתבח הונא שבהיותו גם כן אנשותו המגביהו השתפל ומשתעבד וער זה עבר יחוד יקרא לו בפני מלאכותו ומרגתו השפלתו שקבל כרה האר ודמורת העבר כשראו לעשות למשיח שהערה למות נפשו ואת פשעים נמנה והוא חטא רבים נשא ולפשעים יפגיע ואין כמלאכתו תמך בו

2. Pha-

Summarium Christiani
Respondentis.

fuit, non naturæ: sed officii & formæ Servi assumptæ respectu Servus Dei dictus, idq; ex hypothesi mortis satisfactoriæ. De cætero, quomodo specialissimè illum assumptum IHOVAH in ipso etiam mortis & sepulcri statu sustentaverit, Quomodo voce celesti Filius dilectus proclamatus fuerit, Quomodo notitia Dei patris incomparabili doctrina, miraculis excelluerit, Quomodo non obstante sublimitate unionis, seipsum humiliaverit, & in summa mansuetudine ac humilitate bis in terris conversatus fuerit: Quomodo doctrinam Evangelicam per exercitum Evangelizantium per Insulas & gentium terras publicaverit illud ex scriptis Evangelicis Christianorum notū est. Et apertè Matthæus c. 12. v. 16. interdicti illius, de divulgando JESU miraculorū opere ratione ponit complementum hujus Prophetiæ: sc.

יהוה אשר יעצו הוא אשר מימינו
כל ימוש ואיכה לא ועוב נפשו לשאל
ולת יתו חסידו לראות שחת
עד שיטמח לבו ויגל ככרו אף
בשרו ישבן לבטח ואיד כח קול
משמים בשמעה זרה ברי בחידי
הצחה נפשו ואיך יהיה ידעו
גם כפי אנשותו פנים אל פנים
במדרגה הרבה עליונה ממה שלמשה
ואיכרה מלך רוח יהוה
גלו רוח משפט ורוח בער רוח
חכמה וגבורה וגו' שסימנו תלמודו
המופלאה ומליצתו הנוראה
וגם האתות והמפתים והיר החזקה
והסידא הגדול אשר עשה לעיני
כל ישרו ואיכרה אעף הוה
הארם המעלה ובנו של אלהים
חי לעולם מכל מקום משפילי
להיות שעשועיו להתהלך לאט
את דל ואכיוזקנה רצון לא ישבר
ולת מתנשא ומתכבד בכמה כח
מאמרו ומעשיו המופלאים ולת
נכנסה בו גזות רוח ולא יגרה מרן
ולא מתכבד בעלם הוה ואך תורה
לו המיוחדת שבידי שליחו
המכשרים שנאו תגוהם עו
ההרים כיום חילו בכל הארץ
יצא קוה ובקצה הכר מליו ועד
Charactere

Summarium Christiani Respondentis.

Character MESSIÆ formalis est administratio officii in humilitate maximâ, & in tractatione infirmorum lenissimâ: At hic in nostro JESU NAZARENO fulgidissimus. Quem qui Prophetam, & ex ipso quoque Characterẽ Prophetico MESSIAM non agnoscit, velatum se, vel planè & finaliter quoz induratum ostendit.

היום הזה ממורח שמש עד מכאן גדול שמו כגוים וככר מקום מקטר מגש לשמו ובקול תודה מנחה טהורה לו מפורסם הוא מכתבינו ישמחו עיר אלהינו: וכן כמאטיו פרק יב טעם צווי ישוע על שלם יפרסמוהו מפליא לעשות הוא שנחאמת רבור נבווי בירו ישעיהו הן עבדי אתמך כו ויצא לנו מזה שתאר שר מלך המשוח בוטי שכינתו הנראה בתכר ארצו להכין ולסעדה מלאכותו ולהשלימה בפלא שפלוהו וכדערת לעור ארץ יעף דבר וכמנהג לאט על דלים ומי שהם לא יראו שהתאר הזה הנכווי הם וגשלם כישוע הנצרי ומה שהוא המשיח יהבו אין בלעדיו המשיח עתיד לבא. ואו לה יגלה להם אור יהוה על פני הלזש הלזש והמסכה הנסוכרה עלוהם ושערפר יכסה שכליהם ויש להם להתחנן שיסיר ארץ המסכה ושיזרח עליהם יהוה וכבוד יהוה יראה להם או עת קץ הכו בסנורים ונסך עלוהם יהוה רוח תרדמה ויעצם ארץ עיניהם וכסרת חויהם להיות להם חזורה הכל כדברי ספר התתום:

ⲛⲓⲥⲁⲓ ⲛⲓⲥⲁⲓ

N libris versata sacris mens optima, tan-
dem

*In Cathedra specimen luminis ipsa
dicat,*

*Mi SCHRÖDTERE! Deum magis & magis asse-
ris esse,*

*Qui regit ingenium iudiciūq; tuum.
Dirigat illa Deus porro! formabitur inde
E Cathedra in Cathedram tuta potensq; via!*

Voveb. amoris ergo

Joh. Georg. Dorscheus, D.

Rabbinos contra pugnas venisse negantes
Regem, quem nostrum suscipit alma
fides.

*Nos inter multi Rabbinica castra sequuntur
Factis non verbis. Hos procul esse jube!*

*Hermannus Schuckmann/
Theol. D. & Prof.*

Præcel-

Præcellenti
Virtute ac Eruditione Juveni

DN: ADOLPHO FRIDERICO Schrödter/
SS. Theol. Cultori floridissimo,
Convictori & Conterraneo jucundissimo.

AD *Characteres* MESSIÆ, nobile nomen
Egregium virtus te studiumq; vocat.
Sit felix! Sanctis ut stet victoria signis,
Tu *Characteris* sis memor usq; tuis
Quemq; *Humilem Celsumq;* sonas, attolle seqvelà
Te *reslem JESU Discipulumq;* proba.
Sis germen sanctum DOMINO! sis florida palma!
Sis Patriæ, magni delitiumq; Patris!

Augustus Varenius, D.

XX

HONORI & VIRTUTI

DN. Respondentis accuratissimi:

Dum petis hoc *VARNI* litteras, *SCHRÖDTERE,*
parata est

Hoc Duce VARENIO fama perennis. Ita est.

Cum *Benedictione*
amplissimâ

scr.

Bernh. Gosman, D.

SCHRÖDTE-

SCHRÖDTERE, surcule invidende virtutis,
Humanitatis cultor & decus morum,
Omnisq; felix elegantiae assertor,
Qui pulchra postquam prata Disciplinarum,
Lingvasq; floridos scientiae fundos,
Non improbandus arbiter peragrasti;
Nunc in Theophrosynes amabiles curas
Animum DEI & caeli pie-suitorem
Extendis: Et Probrum tui Redemptoris,
Nixumq; centum ineptiis JUDÆUM
Doctè flagellas, totqve barbaras Chartas
Sparcis ab impiisq; sordibus purgas.
Stamus fideles, credimusq; non victi,
Devota Christi turba, grexq; sacratum
Beato ab ejus nomine asserens nomen.
Ogganniat jam sparsa turba Verporum,
Clamet propaginem genusq; divinum,
Servet rebellis sabbatharium zelum,
Recutita membra, victimasq; funestas.
Exaggeret patrita puncta Fastorum,
Solisq; legum temporumq; traductrix
Antiquitatis omne comma confundat.
Nos ista non moti retundimus monstra,
Nostrumq; certiore Sospitatorem
Complectimur fide: DEUMq; vestitum
Jam carne scimus, credimusq; felices.
At quid cohors perjura multa reclamas?
Natumq; non vis, quem crepundias inter,
Interq; primos persecuta jam fletus:
Quem magna caeli verba jusq; pandentem
Amplexa saepe, saepiusq; sprevisisti.

Quem

Qvem (vah feroces inscientiæ lapsus!)
Ne porro turpitudinem tuam audires,
Crucidedisti; Totq; Gentium vorum,
Tot gaudium, Fratrem tuum, & tuum Regem
Proles scelestâ turpiter necavisti.

Non namq; forma erat tuis placens votis,
Tu scilicet Gazas, & aureas Sedes,
Sceptrumq; Persi, Purpurasq; Phœnissas,
Mortale mundi ineptitamen optabas.

Is vilibus, pœne exul orbis, in cunis
Reconditus, pannoq; tectus & fœno,
Fulgur stupendum, gloriamq; mansuram
Absconderat; sed præstolare tu talem,
Qvem vis tuæ superbiæ Imperatorem.

Nos interim felicitatis obsidis nostræ
Tutissimi, lascivientis ostentum
Oculi caducasq; haud requirimus pompas.

Has tu, Schrödtere, mysticas dapces offers,
His fœneras præconium tuæ famæ;
Dum grande defendis VARENI scriptum,
Qvo mentientis ille reprobam linguam
ABRABINELIS, versipellis Antæi,
Castigat, & qua Duxor arma victurus
Præfert perennis quæris ire sectator.
Ceum cum sonoris alta fluctibus pinus
Vehitur, cui si forte cymbula annexa est,
Qva major it minor laborat errare.

Alumne Phœbi, mancipate Scripturæ
Miles Sacræ, defensor ac amor cœli,
Tibi venusta Mentium elaboratrix
Se Leucoris suumq; numen infudit.
Excrevit hinc avarus ardor in Musas,

Et pro-

Et prouentis diligentiae fervor;
Qvo quicquid arduum, venustum & antiquum,
Doctumque; demorsisque; ab unguibus natum
Immensa Majorum volumina asservant,
Ceu haeres occupas, tuumque; convertis
In usum & alti forte sanguinis robur.
En, nunc quibus ditaveris bonis mentem;
Curas beatas! aut beatius lucrum!
Qvo tot reportas multiformis applausus
Scientiae; dum jam decora pro caelo
Movere bella, & barbarum Creatoris
Hostem tui potes refellere, ac pravam
Perjuriam gentis decenter ulcisci.

Hac macte laude, O! emulande Schrödtere,
Hoc vade gressu, & usque & usque desuda
Scrutator esse veritatis aeternae.
Vides pudendum seculum: Ruunt cuncta
In pejus, Omniumque; vota sunt tantum
Arma, arma, bellum, & execrabiles rixae.
Heu cor in imbre est! dum cadentis Europae;
Totque; invidendarum ruina terrarum
Occurrit, & mundum amplius negat mundum.
Quid hic agas? Musarum amator, haud Martis,
Si porro tutum nil in orbe, nil pulchrum,
Totum DEO Te nuncupa & redi in caelum:
Hic tua cuncta, cuncta pulchra perdurant.

Honoratissimo Dn. Commensali

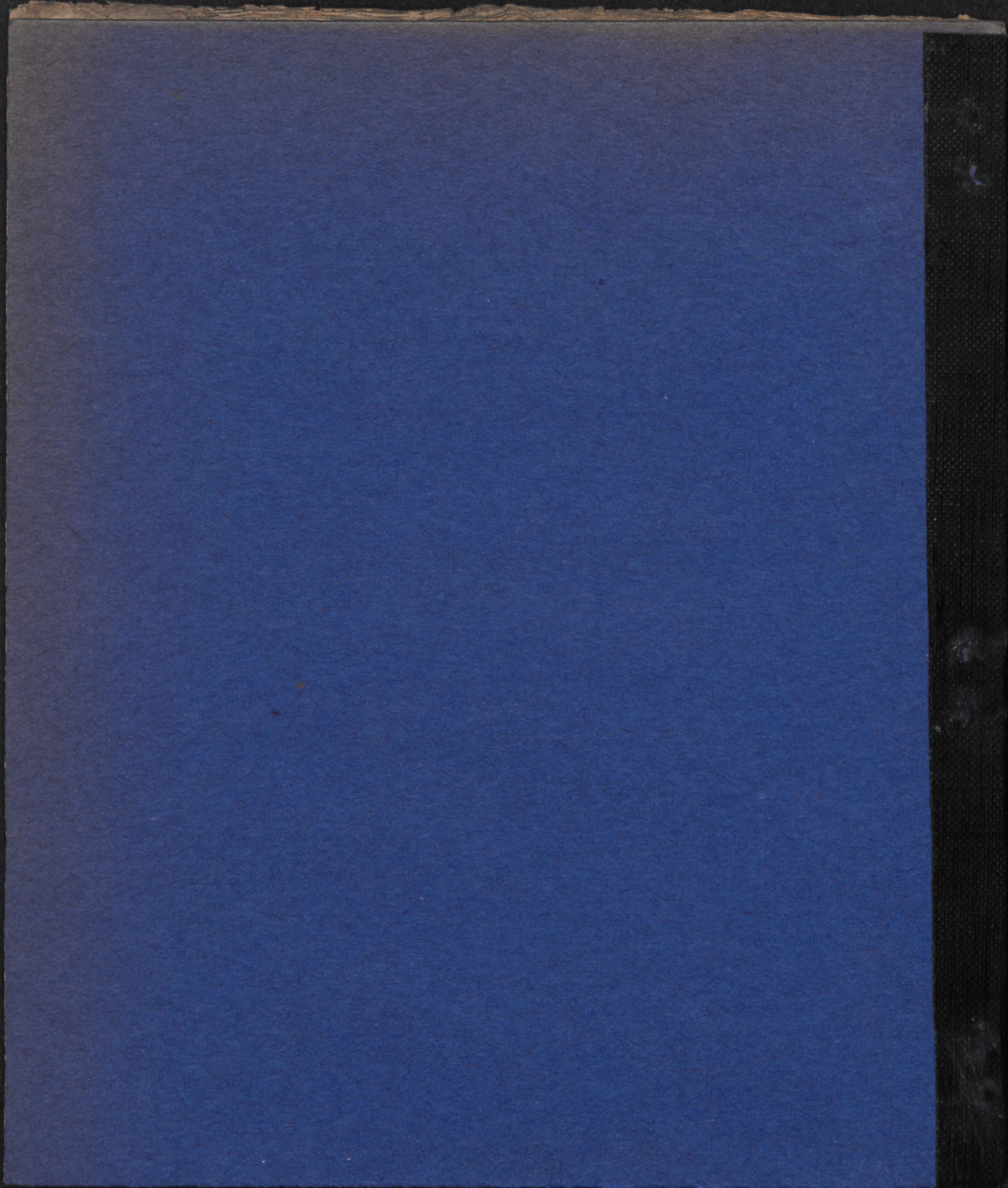
appl.

MESOSELENIANI.

es : so

4.9.

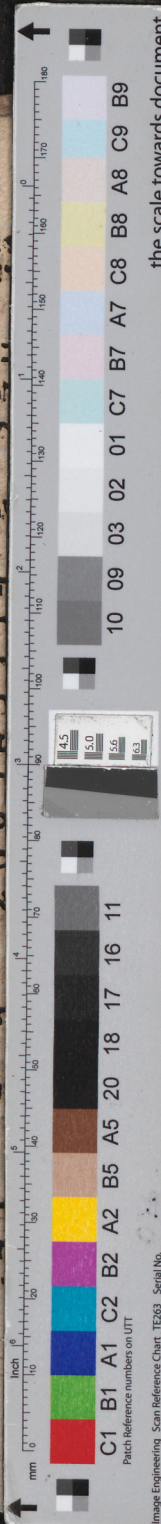

Summarium Christiani Respondentis.

8. *Messias noster à primo instanti sua existentia habuit humanitatem Majestate divinâ plenam, exerere etiam hanc pleno radio potuisset, longè magis quàm Moses de monte Sinai descendens facie splendente: at ex spontaneâ hypothesis Redemptoris per mortem crucis &c. sponte sese exinanivit, assumtâ servi formâ, & Majestate illâ quasi absconditâ, seu non plenariè exsertâ. Gradus illius exanationis profundissimus fuit in novissimis, passionis sc. animâ & corpore incomparabilis, & morte crucis, ad quem proinde gradum, praprimis referenda qua dicuntur Isaia 52, 14. de aspectu MESSIÆ deformiori præ omnibus aliis hominibus.*

9. *Uti ergò CHRISTUS patiens sine exemplo fuit: ita quoq; Christus in passione suâ deformatq; sine pari, tam in hac vita, quàm in morte. Neg. ad eò quâ illam deformationem eadem ratio Christi mortis & ali-*

צוה למושועתינו
 חליינו ומכאפינו
 לשכח ויכול
 לחינו לעצר ומשפט
 תאר העבד קכל
 ועל שמרגור
 תפלותו כאחרינו
 בגופו עמל הוא
 מכאוב כמכאובו
 הנה גם יהיה חפץ
 חרוק אפר וחונת
 נגש נענה וגו'
 שו הנה על כמה
 נשחרת מאיש
 מכני אדם וגם
 מאדם אר'
 אר לו ולז חרר
 וחרר אישים
 ידוע חלו ואיש
 פנים ממנו וגו'
 שעובותינו הויה
 שים אשם נפשו
 חונה לחללים
 העמלה פנעוריו
 חר לפני גוזויה
 פיו ועל שאין
 ואיש מכאובת

the scale towards document

ש
 ז
 ש
 ו
 ה
 ג
 ע
 א
 ד
 כ
 ח
 ו
 מ
 מ
 נ
 ג
 ו
 ו
 א
 מ
 כ
 ל
 ס
 ו
 מ
 ז
 ו
 נ
 א
 ל
 ו
 ד
 מ